

Burgemeester en Wethouders

Leiden

Retouradres: Postbus 9100, 2300 PC Leiden

Aan de leden van de gemeenteraad

Gemeente Leiden
Bezoekadres Stadskantoor
Bargelaan 190
Postadres Postbus 9100
2300 PC Leiden
Telefoon 14071
E-Mail
Website www.leiden.nl/gemeente

Datum 19 mei 2021
Ons kenmerk Z/21/3258970
Onderwerp Uitkomst en inhoud gesprekken wijk- en
buurtverenigingen

Contactpersoon Jet van Haastrecht
Doorkiesnummer 7700

Geachte leden van de gemeenteraad,

Dagelijks werken duizenden mensen samen om het leven in onze stad verder te verbeteren en te veraangemen. Inwoners en ondernemers, ambtenaren en hulpverleners, vrijwilligers, ontwikkelaars, wetenschappers, Leidenaars en niet-Leidenaars, bestuurders en gemeenteraadsleden; elke dag opnieuw wijden zij zich gezamenlijk aan het creëren en versterken van goede banen, eerlijke kansen en een prettige, duurzame leefomgeving. Het college koestert deze grote betrokkenheid bij de stad. Het illustreert de breed gevoelde wil om verbetering in samenwerking te bereiken. We zien dit als een sleutelkenmerk van onze stedelijke identiteit. Daarom vindt het college het belangrijk om te investeren in initiatieven die belanghebbenden en belangstellenden in staat stellen om elkaar te ontmoeten, kennis en ideeën uit te wisselen en samen met de gemeente vorm te geven aan de stad. Dat kan op straatniveau zijn, bijvoorbeeld door buurtbewoners te faciliteren om 'samen aan de slag' te gaan en de buurt te vergroenen. We doen het eveneens op stedelijke schaal, als we samen met inwoners het Singelpark ontwerpen, een breed consortium de ruimte bieden om het Energiepark te ontwikkelen of met instellingen en musea werken aan een Deltaplan Cultuur. En ook voor regionale en nationale opgaven, zoals duurzaamheid, wonen en werken en een inclusieve samenleving, bundelen we de krachten in de stad. Bijvoorbeeld wanneer we met partners als de Universiteit het Bio Science Park op de kaart zetten, met corporaties én coöperaties de energietransitie uitstippelen en zeker wanneer we ons via een preventieakkoord verenigen met meer dan 40 partijen in de stad om gezond de coronacrisis uit te komen.

Rol participatie

College en raad hebben tot taak om bij het maken van regelgeving en beleid, alsook bij het (verlenen van medewerking aan het) realiseren van opgaven en initiatieven, 'het algemene belang' te dienen. Dat wil zeggen dat we inventariseren wat de belangen van direct betrokkenen zijn en gelijktijdig ook in beeld brengen welke indirecte belangen relevant zijn om

mee te wegen. Participatie speelt hierbij een belangrijke rol, als middel om zicht te krijgen op de verschillende belangen en behoeften die gewogen moeten worden. Het college zet sinds een paar jaar innovatieve middelen in om zoveel mogelijk mensen de kans te geven hun stem te laten horen. Het digitale platform doemee.leiden.nl is hier een sprekend voorbeeld van. Op 12 april heeft wethouder North u per brief geïnformeerd over de successen van dit instrument en de verlenging van de inzet hiervan. Dankzij dergelijke vernieuwingen lukt het de gemeente beter dan voorheen om ook moeilijker te bereiken groepen deel te laten nemen aan participatie.

Alléén participatie is echter niet afdoende. Er zijn ook belanghebbenden wiens stem tijdens inspraak en participatie minder sterk naar voren komt dan die van gevestigde belangen, bijvoorbeeld omdat ze niet in de gelegenheid zijn om deel te nemen (denk aan kinderen, werkende ouders, mensen met een verstandelijke beperking, ouderen in een verzorgingstehuis) of omdat deze belangen simpelweg geen stem hebben (de natuur, het milieu, inwoners van morgen en toekomstige generaties). Een bestuurlijke en politieke wegging van directe en indirecte belangen, van krachtige en van stillere stemmen, blijft dus altijd noodzakelijk om zorg te dragen voor een gelijk speelveld om het algemeen belang goed te kunnen wegen. De participatieverordening stelt duidelijke regels over de verantwoordelijkheid die college en raad daarbij hebben in een representatieve democratie.

Gesprekken met de Wijkverenigingen

De afgelopen maanden heeft het college – naast de gesprekken in specifieke participatietrajecten - zeer intensief gesproken met de wijkverenigingen, zowel die uit de binnenstad als die van de wijken daarbuiten. In totaal hebben we zo'n 25 gesprekken gevoerd, over het algemeen met wethouder Damen, omdat zij 'wijken' in portefeuille heeft, en wethouder North, omdat hij participatie in portefeuille heeft binnen het college. Bij de gesprekken met de binnenstadsverenigingen was daarnaast ook de gemeentesecretaris aanwezig. Inmiddels hebben we de gesprekkencyclus zo goed als afgerond; met enkele wijkverenigingen buiten de binnenstad hebben we nog gesprekken gepland staan.

Als college kijken we terug op waardevolle ontmoetingen die ons goed inzicht hebben gegeven in de wensen en de zorgen van wijkverenigingen uit heel de stad. Ook stellen we vast dat wijkverenigingen hun rol op verschillende manieren invullen. In Noord is bijvoorbeeld veel aandacht voor de sociale cohesie in de wijk, naast uiteraard de vele projecten die er spelen. In andere delen van de stad zien we dat de wijkverenigingen zich vaak vooral organiseren rond projecten/ontwikkelingen die in hun wijk spelen. De gesprekken hebben geresulteerd in constatering over wat goed gaat in de onderlinge relatie, wat nog beter kan en hoe we hier, bijvoorbeeld rondom participatie, mee aan de slag kunnen en willen. In sommige gevallen bleken de gesprekken bovendien erg vruchtbaar om oplossingen te bespreken voor enkele praktische problemen die in de wijk spelen. Hoewel dit nu niet het hoofddoel was, een mooie bijvangst. Met de groep van 8 wijkverenigingen in de binnenstad hebben we diverse constructieve gesprekken gevoerd. Nu de diverse gesprekkenreeksen (zo goed als) zijn voltooid, vindt het college het een goed moment om u te informeren over de inhoud en de uitkomsten van de gevoerde besprekingen.

Wijkverenigingen binnenstad

Wij hebben uw raad op 9 februari 2021 uitleg gegeven over de gesprekken in de tweede helft van 2020 bij de beantwoording van schriftelijke vragen van het lid Kersten. Sinds januari 2021 hebben het college en de wijkverenigingen vijf keer intensief met elkaar gesproken. Eén gesprek zonder agenda, waarin de wijkverenigingen hebben toegelicht waarom zij in 2020 de samenwerking met de gemeente hadden opgeschort, en vier gesprekken om met elkaar verbeterpunten te benoemen en afspraken te maken. De wijkverenigingen hadden hiertoe zes punten voor verbetering aangedragen. De gesprekken hadden een duur van telkens anderhalf à twee uur en werden met instemming van allen voorgezeten door een getraind en onafhankelijk gespreksleider die wel in dienst is van de gemeente, maar geen inhoudelijke betrokkenheid heeft bij het onderwerp.

In de gesprekken hebben het college en de verenigingen samen besproken welke verbeteringen wenselijk zijn in de onderlinge relatie en de opzet van participatie. De gesprekken gaven ons goed inzicht in de zorgen alsook de wensen van de wijkverenigingen in de binnenstad. We hebben geconstateerd dat er voor de gemeente punten zijn die we beter moeten en willen doen in het participatieproces, in het bijzonder wat betreft het betrekken van wijkverenigingen en bewoners. Daarnaast hebben we geconstateerd dat het belangrijk is om naast participatie bij concrete trajecten periodiek in gesprek te blijven met wijkverenigingen om met elkaar te bespreken wat er speelt in de binnenstad. De afgelopen maanden hebben we op verschillende manieren laten zien dat wij de oprechte intentie hebben om tot een betere samenwerking te komen; niet alleen door hierover uitgebreid met de wijkverenigingen in gesprek te gaan, maar ook doordat we gedurende die maanden in een aantal participatietrajecten in de praktijk hebben laten zien het anders en beter te willen doen.

In bijlage 1 ziet u welke acties het college naar aanleiding van de gesprekken heeft voorgesteld, alsmede de punten die het college heeft voorgesteld om te betrekken bij de doorontwikkeling van participatie (wat we gelijk op zullen laten lopen met de uitkomsten van het lopende onderzoek naar participatie).

Het college heeft in het laatste gesprek met de wijkverenigingen gevraagd of zij zich herkennen in de acties en of deze een goede basis bieden om vanuit wederzijds vertrouwen in elkaars goede intenties een volgende fase van samenwerken in te gaan. Het college heeft toen ook aangegeven dat dit wat ons betreft alleen kan zonder enig voorbehoud omdat dit afbreuk doet aan het wederzijdse vertrouwen. De wijkvoorzitters hebben laten weten dat er nog geen sprake kan zijn van herstel van vertrouwen en dat zij de voorgestelde acties nu niet willen ondertekenen. Zij willen eerst in de praktijk ervaren hoe het gaat en het onderzoeksrapport van Platform 31 afwachten, voordat zij de opschorting van hun contacten met ons definitief beëindigen. Overigens constateren we dat in de praktijk verschillende bestuursleden van de wijkverenigingen afgelopen tijd, net als andere inwoners en organisaties uit de wijken in de binnenstad, aansloten bij de participatieprocessen. We hebben onverminderd de intentie om de samenwerking met de verenigingen te versterken.

Wijkverenigingen buiten het centrum

Behalve met de acht wijkverenigingen uit de binnenstad heeft het college de afgelopen maanden ook gesproken met veel van de verenigingen van buiten het centrum. We vinden het namelijk van belang om, juist ook in coronatijd, voeling en verbinding met de stad te houden. We wilden graag het gesprek aangaan om te luisteren wat mensen in de stad nodig hebben en wat de gemeente voor hen kan betekenen. Ook is het thema participatie in al deze gesprekken aan bod gekomen. Uiteindelijk hebben we met een groot aantal wijk- en buurtverenigingen een gesprek gehad in de stadsdelen West, Noord en Zuid. Op een enkele uitzondering na hebben alle gesprekken inmiddels plaatsgevonden.

De wijkverenigingen hebben laten weten het (digitale) bezoek van de wethouders zeer te waarderen. Ook werd in de gesprekken benadrukt dat de aanwezigheid en mogelijkheden van een wijkregisseur zeer gewaardeerd worden door de actieve inwoners. Duidelijk werd tegelijkertijd dat dit bestuurlijke aandacht niet kan vervangen. Wat het college is opgevallen is de grote betrokkenheid van de leden van de wijk- en buurtverenigingen die bij hun wijk aanwezig is. Men wil graag constructief bijdragen aan het verbeteren van de eigen omgeving. Het viel op dat bestuursleden van deze verenigingen zich soms zó verantwoordelijk voelen, dat zij de keuzes van de gemeente gaan verdedigen naar hun achterban. Dat is niet nodig en ook niet hun rol. Soms kan een wijkvereniging niet blij zijn met de keuzes van de gemeente. Dan is het aan het college (en de raad) om hier uitleg over te bieden en verantwoording over af te leggen. Daarom heeft het college zich bereid getoond om ook in persoon soms ledenvergaderingen van de wijkverenigingen bij te wonen.

Daarnaast valt op dat de aandacht van de meeste wijk- en buurtverenigingen met name uitgaat naar de fysieke omgeving. Bij veel van hen staan thema's als woningbouw, verkeer, groen en leefbaarheid staan hoog op de agenda. Een aantal van de verenigingen ziet echter ook een grote rol voor zich weggelegd bij het stimuleren van de sociale cohesie in de wijk. Een mooi voorbeeld hiervan is het project Stevenschhof Vitaal, maar bijvoorbeeld ook de vele sociale activiteiten die in Leiden Noord worden georganiseerd. Het voorzittersoverleg dat in dit stadsdeel plaatsvindt tussen de vier aanwezige verenigingen is sowieso een zeer positieve versneller van allerlei initiatieven. Het college heeft grote bewondering voor de energie en vindingrijkheid waarmee diverse verenigingen zich juist ook in coronatijd inzetten voor een goede sfeer en sociale betrokkenheid in de wijk. Wij moedigen alle verenigingen aan hier vooral mee door te gaan of zich te laten inspireren door deze mooie voorbeelden.

Ook de gesprekken met de wijkverenigingen van buiten de binnenstad hebben het college een aantal leerpunten opgeleverd waarmee we graag aan de slag gaan. We noemen hier de belangrijkste drie:

1. Verwachtingenmanagement is en blijft cruciaal bij participatie. Er is over het algemeen veel begrip voor het feit dat er kaders zijn waarbinnen de gemeente moet werken, maar dan is het wel zaak dat de gemeente vroegtijdig aan de verenigingen duidelijk maakt welke kaders dat dan zijn en waarom juist deze gelden.
2. De gemeente dient te beschermen dat de besluitvorming van college en raad goed te volgen blijft. Het kan soms voor verenigingen moeilijk zijn om het beleid nog goed te volgen, doordat a) de hoeveelheid stukken waarop de verenigingen wordt gevraagd te participeren steeds groter wordt, b) bij tijd en wijle stukken moeilijk leesbaar kunnen zijn

voor een leek en c) de grootte en duur van sommige projecten dusdanig is, dat deelnemers aan de participatie het overzicht dreigen te verliezen.

3. Een gebiedsgerichte aanpak is van belang, waarbij tegelijkertijd moet worden opgepast om te harde grenzen te stellen. In bepaalde gebieden, zoals Transvaal, kan er sprake zijn van weinig (woningbouw)ontwikkelingen, terwijl er om de wijk heen wel allerlei initiatieven kunnen spelen die relevant zijn voor het gebied (zoals hier bijvoorbeeld in het Stationsgebied en het Vondelkwartier). Dan is het zaak om ook deze relatief rustigere wijken goed te blijven betrekken, omdat de ontwikkeling in het ene gebied toch ook van invloed kan zijn op de leefbaarheid in het andere.

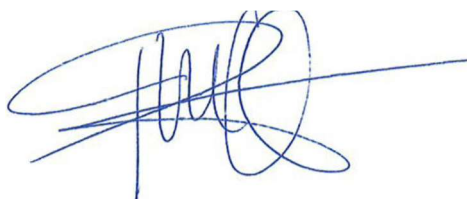
Zonder uitzondering heeft het college de gesprekken met de wijkverenigingen in de stadsdelen Noord, West en Zuid plezierig en nuttig gevonden. Wij danken alle bestuursleden die de tijd hebben genomen om met ons van gedachten te wisselen, nieuwe inspiratie te bieden en ideeën mee te geven voor een nog betere samenwerking in de stad. De eerstvolgende afspraken met een paar van de verenigingen staan alweer in de agenda's.

Tot slot

Leiden floreert bij samenwerking. Door de jaren heen heeft de stad veel profijt gehad van de bereidheid om in overleg en dialoog de ontwikkeling van Leiden vorm te geven. Het college stimuleert deze gezamenlijkheid en heeft de afgelopen maanden veel inzichten opgedaan om de bijdrage van de gemeente hieraan verder te doen toenemen.

Hoogachtend,

Burgemeester en Wethouders van Leiden,
de Secretaris, de Burgemeester

Bijlage 1

Door college voorgestelde acties n.a.v. de gesprekken met de wijkverenigingen Binnenstad:

1. Er komt een periodiek, informeel overleg met leden van het college met als doel wijkverenigingen beter te begrijpen, wederzijds elkaar te informeren over wat er speelt, mee te denken en input te geven voor toekomstige ontwikkelingen in de binnenstad.
2. We organiseren gesprekken tussen vertegenwoordigers van gemeente, van wijkverenigingen binnenstad en van andere partijen in de binnenstad (zoals bv CML) over bepaalde thema's die spelen.
3. De gemeente bekijkt of de wijkverenigingen binnen het introductieprogramma van nieuwe medewerkers een rol kunnen vervullen in het onderdeel 'kennismaking met de stad'.
4. De verantwoordelijke gemeentelijke projectmanager/beleidsadviseur van een participatieproces of de wijkregisseur is het eerste aanspreekpunt op het moment dat wijkvoorzitters vinden dat een participatieproces/bijeenkomst niet goed is georganiseerd of dat er dingen buiten hen omgaan zodat de gemeente een toelichting kan geven op gemaakte keuzes, maar ook kan bijsturen indien noodzakelijk.
5. Wanneer er bij wijkverenigingen behoefte is aan aanvullende informatie in het participatieproces is het in eerste instantie de verantwoordelijkheid van de projectmanager/beleidsadviseur om vragen in een vroegtijdig stadium mee te nemen in de onderzoeksfase van een project/beleidsproces en hierover transparant de informatie en uitkomsten te delen. Het staat de wijkverenigingen vrij om bij de gemeente een subsidieaanvraag in te dienen voor ondersteuning. Ieder subsidieverzoek zal worden beoordeeld op basis van de subsidieregeling maatschappelijke initiatieven.

Voorstel was daarnaast om de onderstaande acties te betrekken we bij de doorontwikkeling van participatie (wat we gelijk op zullen laten lopen met de uitkomsten van het lopende onderzoek naar participatie):

6. We zullen de kennis van de wijk- en buurtverenigingen meer gebruiken bij het opstellen van het participatieplan. De gemeente laat bijvoorbeeld aan de wijkverenigingen de actoren zien die zij wil betrekken bij een te starten participatieproces. De wijkverenigingen vullen aan met eventueel nog vergeten groepen met een afwijkend geluid in een wijk. Een ander voorbeeld kan zijn dat de wijkvereniging adviseert hoe bewoners het beste kunnen worden benaderd en op welke wijze ze betrokken kunnen worden.
7. We zullen bewoners eerder betrekken bij participatieprocessen voor projecten en nieuw beleid die in de binnenstad spelen. Bij voorkeur niet pas op het moment dat het voorstel al grotendeels is bepaald en er nog maar beperkt ruimte is voor aanpassing en aanvulling.
8. Waar mogelijk*richten we de participatie zo in dat verschillende belangengroepen gezamenlijk en gelijkwaardig tegelijkertijd mee kunnen denken/praten vanaf de start. (*Dit is afhankelijk van de voorgeschiedenis en aard van een initiatief of voorstel en van de

-de daarmee samenhangende- verschillen in verantwoordelijkheden, posities en rollen van betrokken actoren.)

9. Bewonersverenigingen zullen we meer tussentijds op de hoogte stellen van de voortgang van een participatieproces.
10. De belangenafweging voor een besluit zullen we beter zichtbaar maken en we geven uitleg hoe omgegaan is met uiteenlopende input.
11. Na afloop van een participatiebijeenkomst zullen we aanwezigen standaard vragen een evaluatie in te vullen, zodat de gemeente en wijkverenigingen daarvan kunnen leren.